

Ca-Nostra

Revista Quinzenal
Inca, 15 Maig 1928.

Any 1.—Tercera Època.—Núm. 2
(Número 829 de les Col·leccions)

Redacció i Administració
Murta, 5. • INCA

L'atràs mental i la superstició

Hi ha pobles amb degeneració mental en relació als altres pobles, com hi ha individus retrassats en relació a la societat. Són distintes les causes d'aquest endarreriment: l'herència, l'issolació, el materialisme, etc.

La psicologia mostra com, en l'evolució de l'ànima del home, se segueixen els mateixos estadis que ha transcorregut la humanitat per transformar-se desde son primitiu estat de incultura al refinament actual. Res més paregut al infant que l'home primitiu.

Un poble retrassat podem considerar-lo també com un home no format en mig de la comunitat dels pobles, amb tot el dèficit mental que l'infant sol tenir. S'observa bé en els seus individus aquella dificultat per fer abstraccions, sintetitzar, generalitzar, etc. que sofreixen els individus joves dels pobles avançats.

Aquesta impotència mental fa que els pobles s'estacionin en tant que altres avancen pel camí de la civilització i que no puguin aprofitar-se de les seves aventatjes materials i espirituals.

No parlem dels adelants en la agricultura, la indústria, el comerç o la vida casolana, que no apliquen per inacció o que apliquen indegudament, sense orde, febles com són per discorre sobre els cassos

particulars. Fixemnos exclusivament en un aspecte de sa mentalitat: la dificultat que tenen per concebre les coses abstractes i la tendència continua a concretar sempre, al igual que els infants.

Això les codueix fàcilment a la superstició. Tot fenomen que les interressi, especialment si les perjudica, l'atribueixen tot seguit a poders sobrenaturals que, sovint, fan concretar en determinades persones. D'aquí les bruixes, les vidents, els etcisos, etc. I així, per una malaltia, per qualsevol fenomen d'origen desconegut per ells, però que un tècnic explicaria amb facilitat com a cosa molt natural, idearan amb prestesa una causa oculta produïda per herbes misterioses, signes, contactes, per explicar-s'ho conforme sa reduïda capacitat, que després és explotada per gent que se viu sobre la seva ignocència.

Però aquesta superstició i la necessitat de concretar no es manifesta exclusivament sobre la patologia i l'art curativa, sinó també en fenòmens d'orde més espiritual. He vist pobles que blasfemaran de Déu o seran casi incréduls, que no compliran els preceptes dominical o pasqual, i en canvi, amb més superstició que devoció, no deixaran de prendre aigua o pa beneïts i pasaran creus o rams litúrgics en les seves finques perquè sien protegides dels ele-

ments; pobles hi ha casi mai resen un parenostre de cor, però que es senyen i es persignen amb freqüència; gent qui aplica a una bèstia malalta objectes beneïts i successivament li fa dir oracions i traçar signes cabalístics per un «curandero». En fi: la religió del símbol i no la religió interior. Provablement té la mateixa causa la idolatria o el fetixisme i fins i tot podrien donar-la com explicació de les freqüents caigudes idolàtriques del poble de Israel. Se nos pot oposar que mentalitat tan robusta com Salomó i altres notables caigueren també, però és molt possible que no sien altre cosa que excepcions que les passions explicarien.

Els pobles retrassats mentalment són infants: necessiten evolucionar. I per lograr-ho el mestre ha de actuar especialment, educant i formant el cor i el cervell de la generació que ha de ser els homes de demà. L'obra del educador és molt més important que la del simple instructor i deu dur-la a terme malgrat la corrent del poble mateix que, feel a son estat metal, veuran amb mal ull tota la obra del mestre que no se reduesqui a escriure i contar, que és lo mateix que dir utilitarisme, aplicació, cosa concreta.

ALTAIR

Granets d'or

Quan la consciència pesa molt, el viatge de la vida és més pesat.

La dona, abans de caure, és millor que l'home; una vegada caiguda és més dolenta.

Hi ha homes de molt de talent que fan moltes beneïtures i molts grans.

El *prejudici* és l'inimic més gran de la veritat i la justici; i més gran encara, quan vol passar per prudència.

CERCANT A JESÚS

Caminal enllà,
lassada de pena,
ploriquejant va
dona Magdalena.

El vent li desfà
la daurada trena
quan un Hortolà
tota l'enllumena.

—On haureu posat
el meu Estimat
que me l'enduria?

L'Hortolà sonriu;
trionfant li diu:

—Seré, Jo, Maria?

L'autor d'aquest bell sonetet és el Rector d'Olopte. El nos ha enviat un inquer que li ha fet una visita

LA POLITICA DE LA SANTA SEU

Sota aquest epígraf acaba d'ésser publicat al *Journal de Genève* un remarcable article de William Martin, generós intent, que sovint li reïx, de superar els seus prejudicis protestants.

L'illustre articulista comença amb la manifestació sincera que un protestant es troba sempre en situació difícil quan li cal judicar certs actes de la Santa Seu. D'una banda no pot reconèixer la legitimitat de l'autoritat en el domini espiritual. Però, d'altra banda, ha de reconèixer que aquesta autoritat existeix. Des d'un punt de vista protestant, li sembla l'actitud del Sant Pare, davant de l'Estat feixista i de l'Acció Francesa, constitueix una ingerència escandalosa en la vida de l'Estat, en la política dels pobles i en les consciències individuals. Però, una volta superats aquests prejudicis amb un honest desig de comprensió, reconeix i

proclama que, en aquest formidable afer, el Sant Pare dóna proves d'un gran coratge moral i d'una veritable clarividència política.

Aquest testimoniatge d'admiració a la política de la Santa Seu, testimoniatge procedent d'un escriptor merítssim, que no amaga pas la seva condició i els seus prejudicis de protestant, en escriure les ratlles esmentades, constitueix un homenatge lleial, que cal recollir amb tota la seva significació i transcendència.

William Martin nota i diu que el Sant Pare no ha pogut deturar-se davant de fets superficials i fugissers sinó que ha mesurat el greu problema en tota la seva extensió. Confesa que, per essència, l'Església Catòlica és universal i perpètua. Si pot ésser, i és lleial a les autoritats constituïdes en l'ordre civil, ni pot identificar-s'hi ni pot posar-se a lluir servei. L'Església Catòlica pot inspirar una política o aprofitar-se'n. No pot ésser-ne instrument de cap. L'Església Catòlica, segons la frase original de William Martin, tendeix a romandre sempre multitudinista i popular.

Hem de recordar altra vota la paraula definidora de Lleó XIII, recollida pel comte de Güell: Per a l'Església Catòlica el fet essencial és la predicació i propagació de la fe. Per a ella, totes les altres manifestacions de l'actividad humana, al costat d'aquell fet essencial, són *piccole cose*.

William Martin reconeix que el Sant Pare, en proclamar que el monopoli de l'educació de la joventut i de la formació moral d'un poble no pot pertànyer a un partit, per poderós que sigui i altrament respectbael. Actua de conformitat amb els ensenyaments seculars de l'Església Catòlica.

Contra el cesarisme nacionalista dels feixismes i de les Accions Franceses, el Sant Pare proclama l'internacionalisme de l'Església Catòlica, internacionalisme

que no exclou el patriotisme, sinó tot el contrari. Així Pius XI reafirma la seva autoritat moral damunt de tots els pobles, carés en el respecte als patriotismes d'altri on pot trobar-se una base per a la col·laboració internacional, fórmula que respon alhora a les necessitats del nostres temps i a l'ideal cristianísim de la pau.

De «la Veu de Catalunya»

«La Nostra Terra»

Es una revista mensual de literatura, art i ciències, escrita en la nostra llengua, que començà a publicar-se pel gener d'enguany a Ciutat. La seva presentació és senzillament artística, d'una netedat i feisor que no té que envejar a les més ben editades. Per donar una idea dels seus valors artístics i científics bastarà dir que sa Redacció i col·laboració està formada pels poetes i escriptors de l'escola mallorquina, tant estimada a Catalunya i per tot a on arriben les seves lletres. Si els capdals poetes Costa i Llobera, i Alcover fossen vius, sens dubte, serien els primers amics de la revista *La Nostra Terra*.

Per les esplèndides planes dels quatre números sortits han aparegut les firmes de Mossèn Pons, Maria A. Salvà, Artur Peruchó, Guillem Colom, Jnan Rosselló de son Forteza, Joan Pons, Bartomeu Forteza, Andreu Crespí, Joan Estelrich, Mn. Bartomeu Guasp, Elvir Sans, J. Escalas Real, Navarro-Borràs, M. Massuti Alzamora, P. Oliver i Domenge, Miguel Ferrà, A. Esclansans, Maria Verger, Francesc Vidal i Burdils, J. M. Lopez-Picó, Josep Sureda Planes, Antoni Sacristà, Bartomeu Barceló, C. M., Antònia Torrens de Pomar, Gonçal de Reparaz (fill), Jaume Busquets i Mulet, Maria Mayol, Llorenç Villalonga, Miguel Forteza Pinya, Mateu Oliver Capó, Mateu Cladera Palmer, A. Mulet, Bartomeu Darder Pericàs i alguns altres de literatura retrospectiva.

CA-NOSTRA saluda la novella revista, fent constar el seu agraïment per la crida que en el número de febrer ja va fer de nostra reaparició, a més d'enviar-nos el camvi des de la seva sortida.

La subscripció de *La Nostra Terra* és de 12 pessetas l'anyada. A nostra Redacció s'admeten subscripcions.

«EL COLEGIAL»

Va complir-se pel mes de març el primer aniversari de la publicació d'aquesta eixarida revista mensual, orga del col·legi del Beat Ramon Lull, que tenen establert a Inca els PP. Franciscans.

A més d'esser, tal publicació, un element d'informació per enterar les famílies dels col·legials dels afers i desvetllaments del col·legi, és, ademés, un gran estímul pels alumnes que l'escrivien per a acostumar-se a redactar amb correcció; en quins ensais se noten plomes privilegiades, tant pel seu estil elegant com per la bona orientació d'idèes, sanes i elevades, que acusen la bona formació que reben an aquest centre d'ensenyança.

Hi ha que alegrar-nos del afany de «El Colegial» no tan sols per lo que representa en sí, sinó per la prometença que inaugura al despertar entre els alumnes estudiosos la vocació d'aquells que tenen actituds per conrar les lletres, que seran, provablement, els escriptors del periòdic d'Inca de demà.

Cal felicitar els petits redactors de «El Colegial» i el Director del col·legi, Rnt. P. Pere J. Cerdà, per tants de caires benemèrit i acreador a que la la ciutat d'Inca li estiga agraïda.

FREDERICH MISTRAL

Mistral, qui ha merescut el sobrenom d'*Homer provençal* és el poeta més gran del segle XIX; fundà en la seva juvenesa, amb quelques amics, una acadèmia provença de la qual en fou l'ànima aquest venerable patriarca. En els poemes *Mireia*, *Nerto* i *Calendal* viu tota la seva amada Provença com en els poemes homèrics viu Grècia, amb la diferencia de què el trobador de Maillane és un poeta cristià. Morí en la seva ciutat natal de *Mayano o Maillane*, en el districte d'Arlés.

Cronica d'Inca

MAIG

Dia. 5 — En la esglèsia de Sant Domingo es fa la festa de la Mare de Déu del Roser. De bon matí s'ha feta la processó de l'Aurora amb numerosa assistència. A l'ofici major *L'Harpa d'Inca* ha cantat la Missa de Mn. Bernat Salas. Ha predicat l'orador sagrat de les coranthes, que terminen avui, Mn. Julià Samper. En l'ofertori se ha repertit an els feels la clàssica rosa.

—Els equips Constància i Manacor tornen fer un altra partit en el camp del derrer. Aquesta vegada els dos bàdols ja no eren tant iguals per faltar alguns jugadors dels de més fuada an el d'Inca.

El Manacor guanyà per tres goals contra un del Constància.

Dia 13 — «L'Harpa d'Inca» avui és anat a Sóller, convidat per l'Ajuntament d'aquella riolera Ciutat, per pendre part en les festes de la Victòria.

Ha cantat la missa de Mn. Bernat Salas, an els divins oficis, que ha celebrat el Bisbe de Vich, l'Im. i Rvm. Sr. D. Joan Perelló.

Al cavespre ha donat un concert en el Teatre que ha sigut un nou èxit. Ha tengut que repetir cinc o sis de les seves cançons per contentar la distingida concurrència que aplaudia. Com sempre que ha fet excursions artístiques és tornat gloriós d'aqueella diada esplendorosa de Sóller.

NOSTRES AMICS DIFUNTS

Ha mort donya Beatriu Pomar Aguiló, després de llarga i malaltisa ancianitat que ha sobrellevada en la resignació d'ànimes com ella que tota la vida ha sigut exemplar davant la societat i sa numerosa família que agombolava pel cel.

Donam cordialment el condol a tots els seus fills i filles i demés parents per tant sensible pèrdua.

Igualment ens ha deixat per l'altra vida la distingida i virtuosa senyora, donya Margalida Amer Rotger.

A la família del metje don Antoni Riera, en qui convivia, i a don Pere Amer de Binisalem i demés parents, nostro cencer condoliment.

Banco de Préstamos y Descuentos

Domicilio Central : Barcelona

Sucursal de Inca : Plaza Mayor

*Banca Borsa Valores Cupones
Cambios Giros Depositos a plazos
Caja de Ahorros*

Imprenta de CA-NOSTRA

Establiment que té acreditat el seu nom per la forma artística i netedat de perfils dels seus treballs tipogràfics

Confecciona modelacions pel comerç i la Indústria i per tota classe de oficines

Prontitud y Economía

Equivalencias

REDUCCIÓ de quilos a arroves i unces, a 0'20.

REDUCCIÓ de quilos a lliures y milèsimes, a 0'30

Id. En cartells per tenir davant la bàscula, a 2'50.

REDUCCIÓ de quilos a quintàs, arroves i lliures, a 0'25.

Murta, 5 — Inca

Perquè la Papelaria de CA-NOSTRA és la preferida dels nins i nines de les escoles?

Perquè és la que té més bon sortit.

Perquè és la que té més bon material.

Perquè és la que ho dóna mes barato.

Perquè mai enganya als seus parroquians.

Diccionaris

En Castellà (varies classes i edicions).

Català-Castellà i Castellà-Català.

Italià-Espanyol i Espanyol-Italià.

Inglés-Espanyol i Espanyol-Inglés

Espanyol Alemán i Alemán Espanyol.

Francés-Espanyol i Espanyol Francés.

TINTES bones... bones...

SAMA, PELIKAN I ALTRES

Establiment Ca-Nostra

Gran assortit de llibres de tots retxats y de totes mides

De venta Llibreria Duran

Banco de Préstamos y Descuentos

Domicilio Central : Barcelona
Sucursal de Inca : Plaza Mayor

A Disposició

dels

Anunciant

De vents llibres Duran
i de totes altres
Guia assaonit de llibres de tota

ESTABLIMENT CA-NOSTRA
SAMA, PELUKAN I ALTRES
TINTES bones... bones...

Inca (Mallorca)
1, de Juny
any 1928.

CA-NOSTRA

Suscripció:
tres pesetas
l'anyada

— PLANES DE NOTICIES Y ANUNCIS —

Alogis a l'Harpa d'Inca

Copiam de nostre estimat cofrere «El Sóller» lo següent per tractar-se de nostra entitat choral.

Ya conocen nuestros lectores el prògrama de este concierto polifónico, pués que en la crónica de nuestra penúltima edición lo publicamos, pero hemos de añadir hoy, para completar aquella información, que fueron todos los números constitutivos del mismo admirablemente interpretados. Deleitó sobremanera a los inteligentes—que bien puede decirse lo eran en su gran mayoría los que a la audición habían asistido—el modo singular con que eran matizados los escogidos cantos y la delicada expresión que les daban las múltiples voces que formaban el coro, entonadas y unidas con perfecto ajuste, que parecían salir, como si estuvieran contenidas en una caja armónica, de la batuta del inteligente director. D. Jaime Albertí, que cerrara o abriera aquella a voluntad.

No nos sería posible señalar, si lo intentáramos, cual de las bellas composiciones fué interpretada mejor: lo fueron todas muy bien, y gustaron al entendido auditorio por igual siendo cálidamente aplaudidas sin excepción y hasta tal punto, que la mayor parte de ellas, casi todas, hubieron de ser repetidas para complacer al público que, una vez que habíalas oído, ardía en deseos, y los exteriorizaba con insistente palmoteo, de volverlas a oír.

En una palabra, fué este número del programa de los festejos uno de los más agradables, y quedó con él confirmada entre nosotros la fama de orfeón excelente de que ya L'Harpa d'Inca, vino a Sóller precedido.

NOTICIARI

DEIXA DEL SENYOR LLABRÉS

El Catredàtic don Gabriel Llabrés, conegut pels seus treballs històrics i arqueològics, mort suara, va tenir el bell gest de deixar sa important bibliòteca.—sis mil volums— a la biblioteca municipal de Ciutat.

Aquesta mostra d'amor del difant senyor Llabrés ha meregut comentaris d'elogi arreu per tot.

DIADA FERROVIARIA

Seguint la costum d'altres anys el personal ferroviari lliure de servici amb ses famílies són anats a celebrar una diada an el Puig de San Salvador de Felanitx.

Allà es varen celebrar distins actes religiosos i d'esbarjo, figurant entre aquells la col·locació de la primera pedra d'un monument que la ciutat de Felanitx va a aixecar a Crist-Rei.

Varen assistir a la festa els elements directors de la Companyia, el Governador senyor Llosas, el Batle de Ciutat, les autoritats de Felanitx i el Canonge Mn. Alzamora que duia la representació del Sr. Bisbe.

UN HOMENATGE

Amb motiu de complir els 50 anys d'exercir la professió de micer, don Josep Socias, tots els altres micers i notaris li han fet present, per suscripció, d'una placa d'argent, com homenatge de respecte i admiració a sa llarga actuació professional.

CARRETERA A LES COVES D'ARTA

L'enginyer provincial de la Diputació senyor Parietti, ha començat els estudis per a la construcció d'una carretera que ha de partir d'Artá fins a les coves, tant anomenades, d'aquell terme municipal.

Senbla que la nova carretera, arribarà fins a l'entrada mateixa de las coves, poguent-se anar fins allà amb auto, pertant, aquesta projectada obra provincial serà una gran millora pel turisme.

EL CLAUSTRE DE S. FRANCESC

En tot Mallorca s'ha rebut favorablement la notícia de que el Govern ha concedit 26.000 pessetes per fer obres de conservació en el claustre de San Francesc de Ciutat, declarat monument nacional, una de les joies arquitectòniques més dignes de conservació i més admirables que tenim a Mallorca.

CONSAGRACIO DEL BISBE DE MENORCA

El darrer diumenge va celebrar-se amb gran solemnitat, la consagració a la Catedral d'Elvissa de l'Il·lusstríssim Doctor don Antoni Cardona Bisbe titular de Quersoneso, auxiliar del de Menorca.

Va actuar de consagrant el Bisbe de Barcelona Doctor Miralles, assistit dels Bisbes de Mallorca i d'Elvissa Doctor Llompart i P Huix respectivament.

Actuaren de prevere assistent, en la missa el M. I. senyor don Bartomeu Ribas, degà; de ministres de claus, els M. Iltres. senyors don Vicens Serra i don Rafel Planells.

LLEGAT DE DON ALEXANDRE ROSSELLO

Els hereus del que fou diputat a corts durant molts d'anys, per Mallorca, don Alexandre Roselló, han remès a la Diputació un llegat de mil pessetes, que ha deixat a benefici dels assilats pobres de la Beneficència provincial.

Els hereus dels senyor Rosselló, per tal que la Diputació rebés la quantitat tota entera han satisfet pel seu compte totes les costes i drets que ha ocasionat el traspàs del llegat.

NOSTROS AMICS DIFUNTS

Dins l'espai d'uns dotze dies han mort quatre fadrines que pel seu comportament eren l'alegria de llurs famílies i daven goig a tothom qui les tractava per la bondat del seu caràcter.

N'Antònia Fluxà i Mut, filla de D. Llorenç, conserje de la societat La Constància. Morí de curta malaltia, tota conformada i havent rebuts els Sagraments.

Na Juana Aina Beltran i Alcover, filla de don Sabastià, Guardia de primera retirat. Era víctima de una llarga malaltia que sofrí amb resignació cristiana. Rebé els Sagraments i son cadàver fou acompanyat per les filles de Maria.

Na Maria Llabrés i Fornés, germana del Metje don Francesc en qui convivia. El seu pare, don Gabriel, fou un famós metje i l'autor de la lletra del millor himne de Santa Maria la Major. La senyoreta Llabrés era a Pollensa a descansar pel seu estat de salut un poc delicat, quan li vengué un accident que obligà a portar-la a Inca, morint a les poques hores d'arribada.

Na Magdalena Vich i Bibiloni, filla de don Antoni, coempresari del Teatre d'Inca. Fa bastant de temps que estava malalta i ha rebuts els Sagrament amb conformança cristiana.

An els funerals d'aquestes planyívoles difuntes ha assistit nombrosa concurrència petentisat la distinció en que són tengudes ses respectives famílies.

Déu los dó consol i conformança en son dol, i descans etern a les ànimes de les difuntes

CORRESPONDÈNCIA

H. S. Hem rebut tres pessetes per la seva anyada de subscripció. Gràcies,

E. D. Agraïm la vostra felicitació, i esperam qualche cosa més, o sia la col·laboració promesa.

A. S. Senyoreta: la revista de modes que coneixem més moral, és: «La Dona Catalana». Es recomenable pel seu text moral i educatiu.

Mn. P. Servida la seva subscripció. Gràcies.

M. M. Des de el primer número ja us consideràvem suscriptor.

J. N. Servida la subscripció que nos ha feta. Moltes mercès.

Joan de Mancor. La poesia «Cant de primavera» nos sembla que no hi podrà anar dins els dos números següents. No pensàvem que'n tenien d'altres a l'ordidor que peguen de llargues, però que són d'actualitat.

L.-R. I. Tambè nosaltres restam agraïts.

E. D. Rebuda la llista. Gràcies.

Altair. Lo vostre Article: «La Cooperació a l'obra de la pau» ens agrada ferm. El publicarem en números vinents.

F. A. M. Rebudes vostres 5 ptes. Que Déu us dó bona sort pel Morroc.